

การพัฒนาการศึกษาสงฆ์ในศตวรรษที่ ๒๑

The Sangha Education Development in the 21st Century

พระมหาวิเศษ ธรรมวโร (อุ้นบรรจง)^๑

บทคัดย่อ

การศึกษาสงฆ์ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการพัฒนาศึกษาของคณะสงฆ์เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมแห่งการเรียนรู้ของสังคมโลก การพัฒนาศึกษาของคณะสงฆ์จึงเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของพระภิกษุ สามเณรเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ให้แก่พระภิกษุ สามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทยและสังคมโลก

การพัฒนาพระสงฆ์ให้ทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกด้วยการศึกษา เพื่อให้พระสงฆ์มีความรู้รอบในด้านต่างๆ โดยเฉพาะภาษาท้องถิ่นในแต่ละประเทศ ซึ่งแนวโน้มในอนาคตพระสงฆ์ต้องสามารถสื่อสารกับประชาชนที่มีพหุวัฒนธรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การพัฒนาศึกษาสงฆ์ ,ศตวรรษที่ ๒๑

Abstract

The Sangha education in the 21st century is to improve the Sangha education to keep pace with the changing world. The Sangha education is to support monks and novices in learning and having skills to learn in the 21st century in order that they can teach Buddhist principles to the people worldwide.

Development in education of monks and novices is to acknowledge them in other fields of study, especially local languages and foreign languages. In future, monks have to be able to communicate with people in cross-cultures.

Keywords: Sangha Education Development, The 21st Century

^๑หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทนำ

การศึกษาของคณะสงฆ์ประกอบด้วยการศึกษาสามขั้นตอน คือ ขั้นปริยัติ ขั้นปฏิบัติ และขั้นปฏิเวธ การศึกษาขั้นปริยัติเป็นการศึกษาทางทฤษฎี เพื่อศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระพุทธรูป และพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอดีต การศึกษาพระปริยัติธรรมมิได้จัดเป็นรูปแบบของโรงเรียน แต่จัดการเรียนการสอนภายในวัด ดังนั้น วัดจึงเป็นศูนย์กลางของการศึกษาพระปริยัติธรรม และถือเป็นศาสนกิจอย่างหนึ่งที่พระภิกษุสามเณรจะต้องศึกษา และนำความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับประชาชน (พระราชวรดิษฐ์, ๒๕๔๓: ๑)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯให้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์เข้าสู่ระบบโรงเรียนเป็นครั้งแรก และในระยะต่อมาได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสงฆ์อีกหลายฉบับ ยังผลให้การศึกษาของสงฆ์ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ชัดเจนเป็นระบบมากยิ่งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ การศึกษาพระปริยัติธรรมจำแนกเป็นสี่ประเภท คือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี (ระดับมัธยมศึกษา-อุดมศึกษา) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม (ระดับประถมศึกษา) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา) และการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ (ระดับอุดมศึกษา) (กรมการศาสนา, ๒๕๔๒: ๔)

ในสังคมไทยนั้น การบวชเณรและพระเป็นทางเลือกในการแสวงหาโอกาสทางการศึกษา และการไต่เต้าทางอาชีพของคนจนในชนบทจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสรับการศึกษาและประเพณีการบวชเรียนซึ่งมีความหมายว่า บวชคู่กับเรียน เมื่อบวชก็ต้องเรียน หรือที่บวชก็เพื่อเรียน (พรหมคุณณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), ๒๕๔๒: ๓)

การศึกษาสงฆ์ถูกแยกออกจากระบบการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน โดยจัดให้อยู่ในความดูแลของกรมการศาสนาและมหาเถรสมาคม ด้วยเหตุที่ผู้เรียนอยู่ใน "ภิกษุภาวะ" แม้จะเป็นหลักสูตรเดียวกับการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป เช่น หลักสูตรพระปริยัติธรรมศึกษา แผนกสามัญศึกษาก็ตาม เป็นต้น โครงการสร้างการบริหารการศึกษาเช่นนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาทางการศึกษาของคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ เนื่องจากการจัดการศึกษามีใช้ภาระหน้าที่หลักของกรมการศาสนาและมหาเถรสมาคมเหมือนเช่นกรมอื่นๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ หากพิจารณาโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นความแตกต่างระหว่างการจัดการศึกษาของฆราวาสและการศึกษาสงฆ์อย่างชัดเจน เพราะในหน่วยงานระดับกรม ๑๔ หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาจำแนกตามระดับอย่างชัดเจน ๗ หน่วยงาน และเน้นเฉพาะการศึกษาของฆราวาส (สมปอง มากแจ้ง, ๒๕๔๒: ๒๓๙)

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของคนในชาติ ประเทศชาติจะพัฒนาก้าวหน้าไปได้ คนในชาติต้องได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ เมื่อประชากรมีคุณภาพทางการศึกษา กล่าวคือ มีความรู้ ความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น อันจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น การศึกษาเปรียบเหมือนกุญแจที่จะไขเข้าไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเรียกว่า “ยุคไร้พรมแดน และยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร” การแข่งขันในสังคมโลก จะทำให้แต่ละภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี การศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผล

ต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมโลก และในสังคมไทยอย่างยั่งยืน การศึกษานับว่ามีบทบาทและมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น การศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานอันสำคัญ ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การการวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างเป็นสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาบุคคลทั้ง ๔ ด้าน ให้มีความสมดุลและกลมกลืนกัน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ปัจจุบันการจัดระบบการศึกษาของรัฐเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยอาศัยรูปแบบต่างๆ ทั้งการศึกษาที่จัดตามแนวระบบโรงเรียน คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา การศึกษาที่จัดนอกระบบโรงเรียน และการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต (อาณันย์ มุทะธากุล, ๒๕๔๕: ๑)

การศึกษาของคณะสงฆ์

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ มิได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไว้เป็นส่วนเฉพาะต่างหากจากการศึกษาของประชาชน ดังนั้นการศึกษาของคณะสงฆ์จึงควรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแห่งชาติและใช้หลักการในการจัดตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาสงฆ์ หมายถึง สิ่งที่พระภิกษุสามเณรต้องเล่าเรียนทำความเข้าใจ ส่วนคณะสงฆ์ หมายถึง บรรดาพระภิกษุที่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากอุปัชฌาย์ การศึกษาของ

คณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ภิกษุสามเณร โดยคณะกรรมการศึกษาของคณะสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลักโดยมี วัตถุประสงค์สำคัญคือ ป้องกันมิให้เปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตรต่างๆ ดังนี้ คือ

๑. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มี ๓ ระดับ ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรม ชั้นเอก

๒. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี ๘ ระดับ ได้แก่ ประโยค ๑-๒ และเปรียญธรรม ๓-๔-๕-๖-๗-๘-๙

๓. หลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในมหาวิทยาลัย ได้แก่ พุทธศาสตรบัณฑิต พุทธศาสตรมหาบัณฑิต และพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และศาสนศาสตรบัณฑิต ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๔. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งตอน ต้นและตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรทั้ง ๔ ประเภทสามารถจำแนกได้เป็น ๒ กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จัดเป็น การศึกษาปริยัติธรรม กลุ่มที่ ๒ เป็นหลักสูตรที่ศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนาพร้อมกับวิชาสามัญอื่น ๆ ได้แก่ หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญจัดเป็น การศึกษาพระปริยัติธรรมประยุกต์ (สมปอง มากแจ้ง, ๒๕๔๒: ๒-๔)

เมื่อพิจารณาเป็นส่วนใหญ่ ๒ ส่วน คือ คันธธุระ ๑ วิปัสสนาธุระ ๑ คันธธุระนั้น เรียนหนัก เริ่มต้นด้วยการเรียนภาษาบาลี และแปลพระไตรปิฎก พยายามให้อ่านออกแปลได้ คันคว่ำให้แตกฉาน ส่วนวิปัสสนาธุระนั้น ไม่หนักนัก โดยการเรียนทางสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน ทำให้ใจสะอาดปราศจากกิเลสทั้งปวง (กองบาลีสนามหลวง, ๒๕๕๐: ๕)

กระทรวงศึกษาธิการให้ออกระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และปรับปรุงใหม่เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๕ การศึกษาแบบนี้เป็นการศึกษาแบบประยุกต์หรือเป็นการกรศึกษา รูปแบบหนึ่งทางการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ฝายศาสนาจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดีมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และฝายบ้านเมือง เมื่อพระภิกษุสามเณรได้ลาสิกขาแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ตนเอง และบ้านเมืองสืบต่อไป ปัจจุบันนี้การศึกษาประเภทนี้ได้กระจายอยู่จังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

มหาวิทยาลัยสงฆ์ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงเห็นว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญจึงได้ปฏิรูปการศึกษา จัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบเหมือนนานาอารยประเทศให้ราษฎรทุกคนได้ศึกษาอย่างมีระบบ และสำหรับพระภิกษุสามเณร พระองค์ก็ทรงสนับสนุนให้คณะสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งด้านพระปริยัติธรรมและวิชาการชั้นสูง สมัยใหม่ควบคู่กันไป ได้ทรงตั้งสถาปนามหาธาตุวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๒ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ได้พระราชทานนามใหม่ว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” และในปี พ.ศ. ๒๔๓๖ ก็โปรดให้เปิดขึ้น

ที่วัดบวรนิเวศวิหาร และได้ทรงพระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งนี้ได้ดำเนินการมาโดยลำดับ แต่ก็ยังไม่ก้าวหน้าถึงขั้นเป็นมหาวิทยาลัย เพิ่งจะมายกระดับการศึกษาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย ในรัชกาลปัจจุบันนี้เอง โดยเฉพาะมหาเถรสมาคม ได้ออกคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์อันเป็นการรับการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งนั้นเป็นการศึกษาสงฆ์อย่างเป็นทางการ ต่อมา รัฐบาลโดยการยินยอมของรัฐบาลก็รับรองพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ และรับรองพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. ๒๕๔๐ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๘ ตอนที่ ๕๑ ก ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

จากความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษาของคณะสงฆ์ในอดีตถึงปัจจุบัน การศึกษาของคณะสงฆ์นั้นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยต้องอาศัยศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนเพื่อการสนับสนุน การศึกษาของคณะสงฆ์และปัจจุบันพระภิกษุสามเณรมีการบรรพชาและอุปสมบทน้อย การศึกษาของคณะสงฆ์จึงเน้นมาอยู่ที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น ส่วนงานที่ได้รับและมีความกระตือรือร้นเป็นอย่างมากคือมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง เป็นการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ที่เน้นการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรเกิดทักษะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างเท่าทัน

การพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ในศตวรรษที่

๒๑

ในศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century Skills) ได้กล่าวถึง ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ ๒๑ ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับ การเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสาร

และการร่วมมือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R+7C มีรายละเอียดดังนี้

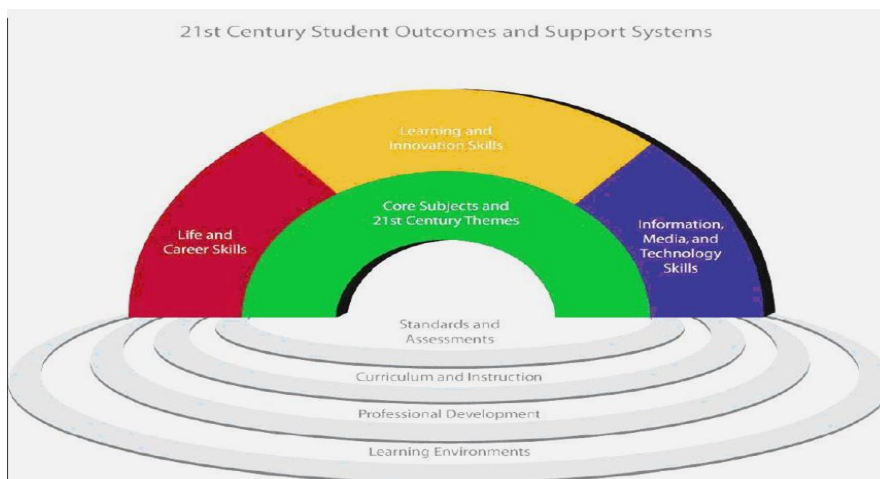
หลักการเรียนรู้แบบ 3R คือ Reading (อ่านออก), (R) Riting (เขียนได้), และ (R) Rithematics (คิดเลขเป็น) และการเรียนรู้แบบ 7C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการ

สื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงใน

ปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership For ๒๑st Century Skills) (www.p21.org) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P๒๑ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต สามารถแสดงเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ดังแสดงในภาพ

ภาพกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (²¹ st Century Learning Framework)

ที่มา : <http://www.vcharkarn.com/varticle/60454>

กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่มาตรฐานและการประเมิน

หลักสูตรและการเอนการสอน การพัฒนาครูสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ ๒๑

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑” (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน

ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำหน้าที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง (การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, ออนไลน์)

บทสรุป

การพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น พระภิกษุสงฆ์จะต้องปรับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ ๒๑ จำเป็นจะต้องเพิ่มทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นให้มาก การพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ ๒๑ จึงเป็นโจทย์สำคัญที่คณะสงฆ์ทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญและกระตุ้นให้

พระภิกษุสงฆ์ในการปกครองของตนเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะ ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งก็ได้กระตุ้นให้นิสิตของตนเองเสริมสร้างการเรียนรู้ กระตุ้นให้คณาจารย์จัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองการเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ การศึกษาของคณะสงฆ์จึงจะก้าวข้ามศตวรรษที่ ๒๑ และทำให้พระพุทธศาสนาเผยแพร่ไปทั่วโลก

การศึกษาสงฆ์ต้องเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของพระสงฆ์ให้มีความรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกและทันการเปลี่ยนแปลงพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะภาษาท้องถิ่นของประเทศ ชุมชน และสังคมนั้นๆ เพื่อให้คำสอนของพระพุทธศาสนาเข้าไปช่วยเสริมความสามัคคี การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืนตลอดไป

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. คู่มือการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี, กรุงเทพฯ : การศาสนา, ๒๕๔๒.
- การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.vcharkarn.com/varticle/60454> [๓ มกราคม ๒๕๕๙]
- พระพรหมคุณณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตฺโต). การศึกษาของคณะสงฆ์ : ปัญหาที่รื้อทางออก. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๒.
- พระราชวชิรดิถี. “กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓.
- สมปอง มากแจ้ง. “การศึกษาศาภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒.
- อาณันย์ มุทธากุล. “การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเจริญศึกษา อำเภอร่องแงะ จังหวัดนราธิวาส”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕.